

ciach". I na tej wystawie uwzględnili się zresztą także proces produkcji monet i medali w dawnych wiekach, chociaż tylko jako moment uboczny. Rozpoczęto również przygotowania do wystawy technik malarskich i wystawy technik szkła artystycznego.

W roku 1950 Muzeum Śląskie nie zorganizowało nowej wystawy objazdowej, kontynuowało natomiast objazd wystawy, urządzonej w roku 1949, pt. „Śląsk w pradziejach Polski” (w południowych powiatach Dolnego Śląska).

Z wystaw nie urządzonych przez Muzeum w roku 1950, które jednak znalazły pomieszczenie w salach Muzeum, należy wymienić wystawę ku uczczeniu 150-tej rocznicy urodzin Adama Mickiewicza, wystawę Puszkińskiej, wystawę Juliusza Słowackiego, wystawę dzieł malarskich Felicjana Kowarskiego, wystawę sztuki dziecka (urządzoną przez T. P. D.), oraz salon doroczny Związku Polskich Artystów Plastyków Oddziału Wrocławskiego.

Jednocześnie z akcją wystaw czasowych Muzeum Śląskie znacznie rozszerzyło i pogłębiło swoją działalność społeczno-oświatową, opierając ją na mocnym fundamencie światopoglądu marksistowskiego. Stało się to możliwe dzięki zorganizowaniu przez Ministerstwo Kultury i Sztuki w Muzeum Śląskim, jak zresztą i w innych muzeach okręgowych, Biura Społeczno-Oświatowego, które skupia w swym ręku całą akcję propagandowo-oświatową. W skład jego wchodzi kierownik, instruktorzy i przewodnicy, wszyscy przeszkoleni na specjalnych kursach ideologicznych. Biuro Społeczno-Oświatowe prowadzi swą pracę w ścisłym kontakcie z Komitetem Wojewódzkim i Komitetem Miejskim P. Z. P. R., z O. R. Z. Z., z Kuratorium, z D. O. S. Z.-em, z Radami Zakładowymi fabryk i zakładów pracy, z dyrekcjami szkół, z organizacjami młodzieżowymi, wojskiem etc. Zadaniem jego jest propaganda Muzeum przez prasę, radio i rozpowszechnianie specjalnych prospektów, organizowanie masowej frekwencji, oraz obsługa zwiedzających, w szczególności wycieczek zbiorowych. W roku 1950 każda wycieczka, zwiedzająca wystawy Muzeum Śląskiego, stała i czasowe, była oprowadzana przez pracowników Biura. Biuro organizuje ponadto odczyty dla świata pracy, umieszcza w prasie artykuły popularno-naukowe na tematy związane ze zbiorami muzealnymi, prowadzi rozsprzedaż wydawnictw Muzeum (katalogów, pocztówek etc.) i wszelkimi innymi sposobami zmierza do osiągnięcia zasadniczego celu, tj. najpełniejszego wykorzystania zbiorów muzealnych w akcji podnoszenia poziomu kulturalnego polskich mas pracujących.

W ramach akcji oświatowej, prowadzonej przez Muzeum Śląskie, pracownicy Muzeum w roku 1950 wygłosili 32 odczytów publicznych, w tej liczbie 17 odczytów wygłoszono we Wrocławiu, 15 na prowincji.

W roku sprawozdawczym Muzeum Śląskie łącznie z Muzeum Historycznym m. Wrocławia odwiedziło blisko 150.000 osób. Frekwencja w stosunku do roku ubiegłego wzrosła o 20%. Rok 1951 powinien przynieść dalszy poważny wzrost powyższej cyfry.

J. G.

ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU

Rok 1950 zaznaczył się dalszym ożywieniem i rozbudowaniem pracy Archiwum Państwowego. Prócz normalnych prac archiwalnych jak zabezpieczenie, porządkowanie i udostępnianie archiwaliów przystąpiono w 1950 r. do

organizowania oddziałów powiatowych Archiwum, zajęto się składnicami akt, wreszcie zorganizowano wystawę archiwalną.

Poważne wyniki osiągnęło Archiwum Państwowe w dziedzinie zabezpieczenia archiwaliów. Zwieziono zespoły takie jak Rejencja Wrocławska, Śląski Konsystorz Ewangelicki, Zarząd Miejski m. Wałbrzycha, archiwum banku Eichborna, archiwum rodowe i gospodarcze hr. Hatzfeldtów, nie licząc zespołów drobniejszych lub mniej ważnych. Ogółem zasoby archiwum powiększyły się o prawie 1500 m. b. Na uwagę zasługuje tu zespół Śląskiego Konsystorza Ewangelickiego, którego część złożono w Archiwum w 1948 r.; przywieziona obecnie reszta akt stanowi uzupełnienie akt poprzednio uzyskanych.

Niezależnie od zabezpieczenia i zwożenia archiwaliów kontynuowano prace porządkowe i inwentaryzacyjne, przy czym brano pod uwagę przede wszystkim te zespoły, które zawierają akta mające poważne znaczenie dla badań naukowych. W ciągu roku doprowadzono do końca porządkowanie zespołów, które już przed 1945 r. przechowywane były w Archiwum wrocławskim, ponadto znacznie posunięto naprzód inwentaryzowanie względnie porządkowanie zespołów takich, jak Rejencja Opolska, Komisja do spraw poddańczych, Śląski Konsystorz Ewangelicki i archiwum rodowe i gospodarcze hr. Schaffgotschów. Ogółem ilość archiwaliów, które stały się dostępne do badań naukowych, powiększyła się o kilkadziesiąt tysięcy jednostek, zajmujących około 700 m. b. półek.

Zainteresowanie sfer naukowych materiałami archiwalnymi nie słabnie. W ciągu roku zanotowano w pracowni naukowej 539 odwiedzin. Korzystającym z archiwaliów pracownikom naukowym w liczbie 26 udzielono do wglądu 549 jednostek archiwalnych. Warto zwrócić uwagę na to, że obecnie na 1 odwiedziny przypada przeciętnie 1 jednostka archiwalna udzielona do wglądu, podczas gdy dawniej na 1 odwiedziny przypadało kilka jednostek archiwalnych. Zmiana ta jest wynikiem szybkich postępów w porządkowaniu archiwaliów. Dawniej pozytywny wynik poszukiwań naukowych w Archiwum wrocławskim zależał w pewnym stopniu od przypadku; teraz pracownik otrzymuje te materiały, w których powinny znaleźć się interesujące go wiadomości, odpada więc konieczność wertowania większej ilości archiwaliów.

Pragnąc ułatwić pracownikom naukowym korzystanie z archiwaliów obcych, Archiwum Państwowe pośredniczyło w sprowadzaniu tych archiwaliów do Wrocławia. W ten sposób umożliwiono przeglądnięcie w tutejszej pracowni naukowej 40 jednostek sprowadzonych z archiwów w Warszawie, Gdańsku i Katowicach.

Personel Archiwum mocno zajęty pracami zabezpieczającymi, porządkowymi i inwentaryzacyjnymi nie zaniedbał również prac o charakterze naukowym. Przeprowadzono zainicjowaną przez Naczelną Dyрекję Archiwów akcję inwentaryzowania materiałów archiwalnych do ruchu robotniczego w Polsce, kontynuowano zbieranie materiałów do publikacji źródłowych, wreszcie urządzano zebrania naukowe poświęcone omawianiu zagadnień archiwalnych. Na zebraniach tych pracownicy naukowcy wygłosili 15 referatów z dziedziny archiwistyki. Ponadto na kilku zebraniach dyskutowano na temat terminologii archiwalnej. Przedyskutowano również projekt instrukcji o prowadzeniu składnic akt. Ożywione dyskusje, jakie często miały miejsce na zebra-

niach naukowych, są najlepszym dowodem, że zalecone przez Naczelną Dyрекcję organizowanie zebrań naukowych było bardzo wskazane.

Dużo czasu i pracy poświęcił personel Archiwum przygotowaniu wystawy archiwalnej p. n. *Polskość Śląska w dokumencie*, która została otwarta w dniu 22 lipca 1950 r. Jak świadczą wypowiedzi osób zwiedzających wystawę, dokumenty polskości Śląska, w dużej części nieznane lub niedoceniane, przemawiają w sposób nieodparcie przekonujący. Z wielkim uznaniem wyrażały się o wystawie wycieczki szkolne. Wielką wartość i znaczenie wystawy podkreślali również przedstawiciele świata robotniczego.

Wytyczony przez Naczelną Dyрекcję Archiwów nowy kierunek działalności archiwów uwzględni również organizowanie oddziałów powiatowych archiwów państwowych oraz organizowanie i nadzorowanie składnic akt w urzędach, instytucjach, zakładach itp. Mimo dużych trudności, na jakie Archiwum napotykało, zwłaszcza jeśli idzie o tworzenie oddziałów powiatowych, udało się sprawę organizacji oddziałów tak posunąć naprzód, że niektóre oddziały mogły rozpocząć pracę z końcem 1950 r. inne będą uruchomione z początkiem roku 1951.

Istniejące względnie powoływane do życia składnice akt wymagały fachowej pomocy, której Archiwum nie odmówiło. W porozumieniu z Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej i z Okręgową Radą Związków Zawodowych jeden z pracowników Archiwum wygłosił 3 referaty, w których zapoznał delegatów urzędów i instytucji z najważniejszymi przepisami dotyczącymi prowadzenia składnic akt. Ponadto pracownicy Archiwum udzielali indywidualnych rad i wskazówek tym kierownikom składnic akt, którzy w tej sprawie zwracali się do Archiwum.

Charakteryzując ogólnie działalność Archiwum Państwowego w roku 1950, trzeba powiedzieć, że w porównaniu do lat poprzednich zakres pracy Archiwum uległ rozszerzeniu i pogłębieniu. Jeśli zaś Archiwum mogło podolać zwiększonym zadaniom, to jest niewątpliwie zasługą wytrwałej pracy całego personelu.

M. Wąsowicz

ARCHIWUM AKT DAWNYCH M. WROCŁAWIA

W planie pracy na rok 1950 wysunęła się, po uporządkowaniu działu ksiąg rękopiśmiennych i działu dokumentów, na pierwsze miejsce sprawa porządkowania akt archiwalnych. Akt tych są dwa rodzaje: a) akta wchodzące w skład dawnego zasobu Archiwum i b) akta stanowiące dawną registraturę Magistratu m. Wrocławia. Akta w pierwszej grupie sięgają od połowy XVII w., a w drugiej — obejmują okres od wieku XVIII do XX (do r. 1944). Pracę nad porządkowaniem rozpoczęto od inwentaryzacji poszczególnych poszytów na prowizorycznych kartkach i w ciągu roku zinwentaryzowano w ten sposób 10.250 poszytów. Jeśli chodzi o zakres spraw, to dotyczą one przeważnie szkolnictwa, podatków, budownictwa, a następnie w mniejszej mierze szpitalnictwa, stowarzyszeń i zakładów dobroczynnych, administracji ogólnej i finansowej oraz innych działów administracji miejskiej Wrocławia. Praca nad inwentaryzacją akt archiwalnych potrwa przypuszczalnie parę lat, zanim zostaną one w ostatecznej formie uporządkowane.